

ДРС надала місцевим радам роз'яснення щодо належного виконання вимог регуляторного законодавства

Державна регуляторна служба України у відповідь на звернення органів місцевого самоврядування підготувала роз'яснення положень статті 34 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та механізм взаємодії ОМС та ДРС в процесі розробки та прийняття проектів регуляторних актів.

«Упевнений, що це справжній “must read” для місцевих рад у новостворених громадах, які сьогодні ще опановують регуляторне законодавство», — зазначив Голова ДРС Олексій Кучер.

Зазначимо, що особливості здійснення державної регуляторної політики органами та посадовими особами місцевого самоврядування визначені статтями 31-38 Закону.

Так, згідно зі статтею 34 Закону, кожен проект регуляторного акта, що внесений на розгляд до місцевої ради, подається відповідальною постійною комісією до ДРС для підготовки пропозицій щодо удосконалення проекту відповідно до принципів державної регуляторної політики.

З метою якісного виконання органами місцевого самоврядування вимог Закону органи місцевого самоврядування під час здійснення регуляторної діяльності **повинні враховувати наступне:**

1. Відповідно до вимог статті 34 Закону **кожен проект регуляторного акта**, що внесений на розгляд до сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради, **подається до відповідальної постійної комісії для вивчення та надання висновків про відповідність проекту регуляторного акта вимогам статей 4 та 8 Закону.**

Така комісія утворюється відповідною радою з метою реалізації покладених на неї цим Законом повноважень у здійсненні державної регуляторної політики. За необхідності ці повноваження можуть покладатися і на одну з існуючих постійних комісій.

Відповідальна постійна комісія забезпечує підготовку експертного висновку щодо регуляторного впливу внесеного проекту регуляторного акта.

Порядок та строки підготовки експертних висновків щодо регуляторного впливу проектів регуляторних актів встановлюються регламентом відповідної ради.

Експертний висновок готується відповідальною постійною комісією на підставі аналізу регуляторного впливу, яким супроводжувався проект регуляторного акта. В експертному висновку доцільно відображати стислий аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність на території відповідної громади, а також підтвердження доцільності його прийняття.

Експертний висновок щодо регуляторного впливу проекту регуляторного акта готується відповідальною постійною комісією у довільній формі, якщо інше не передбачено регламентом відповідної ради.

2. Згідно з вимогами статті 33 Закону у разі внесення на розгляд сесії ради проекту регуляторного акта без аналізу регуляторного впливу відповідальна постійна комісія приймає рішення про направлення проекту регуляторного акта на доопрацювання органу чи особі, яка внесла цей проект.

Проте, за мотивованим поданням депутата ради, постійної комісії ради, голови районної або обласної ради відповідальна постійна комісія може прийняти рішення про забезпечення підготовки експертного висновку щодо регуляторного впливу проекту регуляторного акта, внесеного цим депутатом ради, постійною комісією ради, головою районної або обласної ради. У цьому разі аналіз регуляторного впливу не готується, а експертний висновок щодо регуляторного впливу готується відповідно до вимог статті 8 цього Закону.

Отже, у цьому випадку, за умови повної відповідності експертного висновку щодо регуляторного впливу проекту регуляторного акта вимогам, встановленим статтею 8 Закону та Методикою проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (зі змінами), такий експертний висновок може вважатися аналізом регуляторного впливу.

Однак необхідно враховувати, що у випадку підготовки експертного висновку згідно з вимогами, встановленими до аналізу регуляторного впливу, такий висновок підлягає обов'язковому оприлюдненню разом з проектом регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, як це передбачено статтею 9 Закону.

3. Після підготовки експертного висновку щодо регуляторного впливу внесеного проекту регуляторного акта відповідальна постійна комісія забезпечує подання цього проекту та підписаного аналізу регуляторного впливу до ДРС як уповноваженого органу для підготовки пропозицій щодо удосконалення проекту відповідно до принципів державної регуляторної політики.

Тобто, для надання пропозицій щодо удосконалення проекту відповідно до принципів державної регуляторної політики до ДРС подаються:

- повний текст проекту регуляторного акта з усіма додатками;
- аналіз регуляторного впливу до нього;
- експертний висновок щодо регуляторного впливу проекту регуляторного акта.

Водночас зазначаємо, що згідно з вимогами статті 36 Закону регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом чи посадовою особою місцевого самоврядування, якщо наявна хоча б одна з таких обставин:

- відсутній аналіз регуляторного впливу;
- проект регуляторного акта не був оприлюднений.

У зв'язку з цим ДРС **рекомендує подавати у пакеті документів також копію оприлюдненого повідомлення про оприлюднення проекту з метою встановлення факту оприлюднення зазначеного проекту та аналізу регуляторного впливу до нього і відповідності принципу прозорості та врахування громадської думки.**

4. Після одержання пропозицій уповноваженого органу (ДРС) до проекту регуляторного акта відповідальна постійна комісія аналізує ці пропозиції та на їх підставі, а також на підставі аналізу регуляторного впливу й експертного висновку щодо регуляторного впливу цього проекту готує свої висновки про відповідність проекту регуляторного акта вимогам статей 4 та 8 цього Закону.

Форма такого висновку також може бути встановлена регламентом відповідної ради.

5. Висновки відповідальної постійної комісії та пропозиції ДРС передаються для вивчення до постійної комісії, до сфери відання якої належить супроводження розгляду проекту регуляторного акта у відповідній раді, за винятком випадків, коли відповідальна постійна комісія є головною постійною комісією.

При представленні на пленарному засіданні сесії ради проекту регуляторного акта голова відповідальної постійної комісії доповідає висновки цієї постійної комісії про відповідність проекту регуляторного акта вимогам статей 4 та 8 цього Закону, а також пропозиції ДРС разом з рішенням постійної комісії щодо їх врахування.

Таким чином, Закон не встановлює вимог щодо обов'язкового врахування пропозицій уповноваженого органу щодо удосконалення проекту відповідно до принципів державної регуляторної політики та повідомлення про це ДРС. Рішення щодо їх врахування приймається постійною комісією, до сфери відання якої належить супроводження розгляду проекту регуляторного акта у відповідній раді, та депутатами відповідної ради під час представлення проекту регуляторного акта на пленарному засіданні сесії.

Водночас звертаємо увагу, що Верховним Судом у справі № 826/2507/18 було прийнято постанову від 27.11.2018, в якій висловлено позицію, що недотримання регулятором принципів та процедур, встановлених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», при прийнятті регуляторного акту є підставою для визнання такого акту протиправним та нечинним.

6. У разі надання ДРС зауважень до проекту регуляторного акта у зв'язку з відсутністю у відповідного органу місцевого самоврядування повноважень регулювати питання, визначені у такому проекті, слід зважати на наступне.

Частиною другою статті 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 23 Господарського кодексу України органи місцевого самоврядування здійснюють свої повноваження щодо суб'єктів господарювання виключно в межах, визначених Конституцією України, законами про місцеве самоврядування та іншими законами, що передбачають особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі, іншими законами.

Зазначене закріплене також **частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»**, відповідно до якої органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють **лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України**, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

Таким чином, **органи місцевого самоврядування можуть врегульовувати лише ті питання, регулювання яких віднесено до їх повноважень, та лише в тому обсязі, що не суперечить вимогам чинного законодавства України.**